אשבל נמרוד Stachys paneiana "שולט" בכל מצוקי נחל גובתא

חנן יחיאלי – קיבוץ ניר-דוד hanan.yehiely@gmail.com

יאיר וינר – חוג כלנית yair.viner@gmail.com

אבי שמידע – חוג כלנית, המחלקה לאבולוציה ואקולוגיה והמרכז לרציונליות, האוניברסיטה העברית ירושלים avi.shmida@gmail.com

תצפית: 7.6.2019

פורסם: 20.7.2019

אשבל נמרוד במצוקי נחל גובתא 7.6.19. צילם חנן יחיאלי ©
להגדלה – לחצו על התמונה.

אשבל נמרוד *Stachys paneiana* תואר כבר לפני 150 שנה מאזור הבניאס, והחל משנת 1990 אנו מוצאים אותו במצוק במפנה הדרומי של נחל גובתא מול קלעת נמרוד. והנה בסיור שערכנו בתאריך 7.6.2019, מצאנו את אשבל נמרוד "שולט" בכל המצוקים של המוצלעות הפונות דרומה בנחל גובתא. במקום זה אשבל נמרוד הוא צמח הסלעים השכיח ביותר. שיא פריחתו בחודש מאי, אך בכיסי קרקע לחים הפריחה ממשיכה לאורך כל הקיץ. אשבל נמרוד שייך לקבוצת "**אשבל ארץ-ישראלי**" לה אופיניים עלים שעירים לבידים הנותנים לצמח את צבעו הלבן. הדגם הביוגאוגרפי של מיני הקבוצה הוא אלופטרי, כאשר שלושה מינים קרובים מחלקים את המרחב הגאוגרפי במזרח הקרוב בדגם תפוצה שאיננו חופף; כלומר, בעוד כולם גדלים במצוקים, מין אחד מחליף את משנהו באזורים גאוגרפיים. כך למשל אשבל נמרוד מחליף את **אשבל השלג** הגדל בצפון סוריה ובטורקיה. **אשבל**

נמרוד גדל במצוקי הר הלבנון המזרחי עד נחל גובתא בדרום החרמון. מעניין שבתחום הבניאס עצמו לא מצאנו צמחי אשבל נמרוד. בתחום ישראל מחליף את אשבל נמרוד **אשבל ארץ-ישראלי**, וזה מוחלף בנגב ובסיני על ידי **אשבל מצרי**.

באופן כללי אפשר לראות ירידה במספר הפרחים בדור מצפון לדרום כאשר למין הדרומי ביותר, **אשבל מצרי**, יש רק שני פרחים בדור. **אשבל נמרוד** ו**אשבל השלג**, להם לרוב יש ארבעה פרחים ויותר בדור. כך אפשר להבין את הטעות החוזרת ונשנת בפלורות של מצרים וסיני, בהם ניתן אשבל השלג לחצי האי סיני; לעיתים נדירות מוצאים באשבל מצרי גם ארבעה פרחים בדור וצורה זו הוגדרה בטעות כאשבל השלג מהמדבר החיצוני של סיני.

במרכז ומימין: אשבל נמרוד במצוקי נחל גובתא 7.6.19. צילם חנן יחיאלי ©
משמאל: ציורי-קן של אשבל ארץ-ישראלי, אשבל נמרוד ואשבל ניוואה. מתוך פלורת לבנון, מוטרדה 1982.
להגדלה – לחצו על התמונה.

==========

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: יחיאלי ח וינר י ושמידע א 2019 אשבל נמרוד Stachys paneiana "שולט" בכל מצוקי נחל גובתא, חדשות בוטניות, כתב-עת "כלנית" מספר 6.
https://www.kalanit.org.il/stachys_paneiana_july_2019